MÜZİKAL TİYATROYA GİRİŞ

Uzm. Zeki TÜZÜN*

ÖZET

Bu çalışma Müzikal Tiyatro'nun tanımı, özellikleri, alt türleri ve tarihçesi üzerine odaklanmıştır. Bu bağlamda Müzikal Tiyatro'nun diğer teatral türler ile olan ilişkisi de incelenecektir. Özellikle Opera ve Müzikli Oyun ile olan farklılıkları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Müzikal Tiyatro, Müzikal, Müzikli Oyun, Müzik, Opera, Dans.*

** Anadolu Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Sahne Sanatları Bölümü, Tiyatro Sanat Dalı. Eskişehir/TÜRKİYE.*
zekituzun@anadolu.edu.tr

INTRODUCTION TO THE MUSICAL THEATRE

Autor. Zeki TÜZÜN*

ABSTRACT

This article focuses on the description, genre features, sub-genres and history of The Musical Theatre. In this context, the article will study the relations between The Musical Theatre and The Other Genres in particularly differences with Opera and Musical Play.

Key Words: *Musical Theatre, Musical, Musical Play, Music, Opera, Dance.*

** Anadolu University, School of Music and Drama, Deparment of Performing Art, Program in Drama. Eskisehir/TURKEY.*
zekituzun@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

Günümüz tiyatro dünyasında önemli bir gösterim türü olan Müzikal Tiyatro, dünyanın birçok yerinde farklı sahnelemeler ile karşımıza çıkmaktadır. Bir taraftan yüksek bütçeli Broadway yapımları ciddi bir sektörel yapılanma içerisindeyken, diğer taraftan da düşük bütçeli sahnelemeleri görmek mümkündür.

Özellikle 1970-1980 yılları ile birlikte popüler kültürün gündelik hayatımızdaki yerinin güçlenmesi ile birlikte teatral etkinlikler düzleminde de Müzikal Tiyatro daha büyük bütçelerle kendini ortaya koymaya başlamıştır. İngiliz ve Amerikan yapımları teknolojinin nimetleri aracılığıyla yerel olmaktan çıkmış ve dünyaya çok daha hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştır. Müzikal Tiyatro, doğası gereği popüler olandan beslendiği için de tüm dünyada kendine fazlasıyla hayran kitlesi oluşturmuştur. Müzik endüstrisinin ve çevrimiçi olanakların gelişmesi ile bestelenen şarkılar sadece gösterimin bir parçası olmaktan çıkmış, müzik dünyasının bir parçası haline gelmiş, bu doğrultuda da gösterimlerin popülerliği artmıştır.

Müzikal Tiyatro, günümüzde ciddi bir endüstri haline gelmiştir. Aynı zamanda birçok akademik birimin kurulmasına ve akademik çalışmanın yapılmasına önayak olmuştur. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim vermekte olan birçok seçkin üniversitenin sahne sanatları bölümlerinde Müzikal Tiyatro Sanat Dalı'na yer verdiği görülmektedir. *University of Michigan School of Music, Theatre, and Dance; Carnegie Mellon School of Drama; New York University Tisch School of the Arts; Ithaca College ve University of Cincinnati College-Conservatory of Music* gibi okullar, özellikle Müzikal Tiyatro üzerine yoğun bir programa sahiptir. Şu an günümüzde Müzikal Tiyatro üzerine birçok yazılı materyal bulmak mümkündür. Söz konusu materyallerin bir kısmı indeks durumunda iken, diğer bir kısmı ise türün özelliklerini dile getirir. İndeks olarak karşımıza çıkan materyalleri incelediğimizde Müzikal Tiyatro'nun gösterim örnekleri şaşırtıcı düzeydedir.

Müzikal Tiyatro hemen her kaynakta müzik, dans ve tiyatronun birleştiği teatral tür olarak anılmaktadır. Ancak, bu genel tanımlama birçok kavram karmaşasının oluşmasına neden olmaktadır. Çünkü Müzikli Tiyatro'da benzer bir tanımlama ile açıklanmaktadır. Kuşkusuz ki bu iki teatral tür birbiri ile benzerlikler barındırmakla birlikte, bir taraftan da birbirlerinden farklı özelliklere sahiptirler. Birçok kaynağın ortak tanımı bu bağlamda daha net açıklamaya gereksinim duymaktadır. Çalışmanın temel amacı türler arasındaki farkları ortaya koyarak, türlerin tanımını daha doğrudan yapmaktır.

Müzikal Tiyatro üzerine var olan kaynaklar, türün tarihini Antik Yunan'a kadar götürmektedirler. Müzik ve tiyatro arasındaki ilişkinin Antik Yunan ritüellerinden başladığını ileri süren kaynaklar, tiyatro tarihi boyunca iki sanat türü arasındaki ilişkinin günümüz tiyatrosunda Müzikal Tiyatro olarak karşımıza çıktığını dile getirmektedirler. Söz konusu tarihsellik çalışmamızda bir özet olarak ele alınacak ve temel dönüşümlere değinilecektir.

Konu üzerine dilimizde kaynak bulmak çok zor olduğundan, kavram tam anlamıyla anlaşılamamakta; türün özellikleri tam olarak bilinememektedir. Bu durum sonucunda da kavram karışıklıkları ortaya çıkmaktadır. Elinizdeki çalışma söz konusu boşluğu doldurmaya yönelik giriş düzeyinde bir çalışmadır. Müzikal Tiyatro'nun temel özellikleri, tarihi ve diğer teatral türlerle olan benzerlikleri/farklılıkları dile getirilmeye çalışılacaktır.

Teatral bir tür olarak Müzikal Tiyatro çoğu zaman Müzikal olarak da anılmaktadır. Elinizdeki çalışmada tür, bazen Müzikal Tiyatro olarak, bazen de Müzikal olarak anılacaktır. Bu durum türün dilimizde yaygın olarak Müzikal olarak kullanımından dolayı bir zorunluluk haline gelmiştir.

MÜZİKAL TİYATRO NEDİR?

Müzikal Tiyatro Tanımı Üzerine

Müzikal Tiyatro üzerine ülkemizde akademik anlamda çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Konu üzerine birkaç çalışma yapmış olan Prof. Dr. Murat Tuncay, Müzikal Tiyatro'nun tanımını yapma noktasında bize yol gösterici olacaktır. Prof Dr. Murat Tuncay Müzikal Tiyatro'yu şu şekilde tanımlamaktadır.

> *Sözlük karşılığı müzikli anlatım demek olan Musical (Müzikal) sözcüğü Batı tiyatrosunda İkinci Dünya Savaşından bu yana belirli bir müzikli sahne türü için kullanılır oldu. Daha eskiden bu tür oyunlara Musical Comedy (Müzikal Komedi) adı verildiğini biliyoruz. 1890'larda ortaya çıkmasından bu yana Musical Comedy, insanın konusuna hemen ısınıvereceği, yeterince komik hatta biraz romantik çizgili bir oyun; ayağınızla tempo tutmak isteyeceğiniz, sizi sahnenin içine, oyuncularla birlikte söylemeye çeken bir müzik; bu müzikle sahnede olup biten her şey; sololar, korolar, danslar, güzel kadınlar ve ilgi çekecek her türlü şaşırtıcı numaranın yan yana getirildiği bir gösteri demektir (Tuncay,1999:366).*

Müzikal Tiyatro üzerine var olan kaynakların çoğunluğu yabancı eserlerdir. John Kenrick Musical Theatre: A History adlı çalışmasında Müzikal kavramını şu şekilde tanımlamaktadır:

> *Müzikal (isim): Popüler şarkılar ile oluşturulmuş, bir öyküyü aktarmak için ya da yazar ve/veya oyuncunun yeteneklerini ortaya koyacak, diyalogun opsiyonlu olduğu, sahne, televizyon ya da film yapımıdır(Kenrick,2008:14).*

Kenrick yukarıdaki tanımlamayı yaparken söz konusu tanımı hiçbir sözlükte bulamayacağımızı da dile getirmektedir. Kenrick, tanımının ardından şu açıklamaları yapmaktadır:

Görüldüğü gibi diğer edebi formlarda da olduğu gibi müzikalin de asıl amacı hikaye aktarımı ya da revü gibi şovlarda yeteneklerin öne çıkarılacağı küçük hikayecikleri şarkılarla anlatmaktır. Her şey yolunda gittiğinde bir müzikal dans, müzik ve görsel sanatların birleşimini, entelektüelliği ve duygusallığı bir arada bulundurarak ve tüm bu öğeleri iyi bir öykü aktarımı noktasında birleştirmektedir (Kenrick, 2008: 14).

Prof Dr. Özdemir Nutku ise Gösterim Terimleri Sözlüğü'nde Müzikal tiyatroyu, Müzikli Dram ve Müzikli Tiyatro olarak iki ayrı başlıkta ele almaktadır:

Müzikli Dram: Hem sözlü tiyatronun, hem de operanın bazı özelliklerini iç içe kullanan bir oyun türü. Bu tür oyunda dramatik eylem sözlü oyundaki gibi gelişmiş ve operadaki yüceltilmiş, ülküleştirilmiş hareketlerin yerini gerçekçi, inandırıcı hareketler almıştır. Konuşmalar müziklidir. Bu tür oyunda söylenen aryalar operadaki kadar önemlidir; ancak operada olmayan karakter ve konu derinliğini bu türde buluruz.

Müzikli Tiyatro: Büyük bir kesimi ezgiler ve danslarla gelişen, ama dramatik konuşma öğesini de kullanan tiyatro. Operetle olan tek farkı, müzikli tiyatroda caz müziğinin ağır basmasıdır (Nutku,1983:93).

Aziz Çalışlar ise Müzikal Tiyatro'yu anlatırken, Müzikli Komedya kavramından yola çıkmakta ve bir anlamda Müzikal Tiyatro'yu Müzikli Komedya olarak tanımlamaktadır:

Bir güldürü türü; burlesk ile hafif opera türlerinin birleşiminden türemiş, oyun örgüsüne müzik ve dansın katıştığı; revü, varyete, bale, vodvil, müzikhol, caz, pantomim, hafif müzik ve pop müziği özellikleri taşıyan güldürü…… Yüzyılın başında İngiltere'den ABD'ye geçen Müzikli Komedya, 1920-50 yıllarında, popüler müziğin kaynağı olmuştur. Genelinde eğlendirici müziğe dayanan, göze görkemli gelen ve yüzeyde beğeniye seslenen, çarpıcı yapımlar olarak ticari tiyatronun, Broadway'in temelini oluşturan Müzikli Komedyalar, ABD'ye özgü bir tiyatro kimliğini kazanmıştır. 1930'larda kendini yenilemeye başlayan Müzikli Komedya, ciddi konulara el atmaya, özgün bir müzik türü olmaya yönelmiş; 1940'larda dramatik özellikleriyle öne çıkarken, 1950'lerde altın çağını yaşamış, 1960'larda "rock müzikal"ler olarak öne çıkmış; 1970'lerde siyahi Müzikli Komedyalar yapılmaya başlanmış, 1980'lerde çağdaş hafif operalar haline gelmiştir (Çalışlar, 1992:122,123).

Prof Dr. Murat Tuncay'ın, John Kenrick'in, Prof Dr. Özdemir Nutku'nun ve Aziz Çalışlar'ın tanımlarından yola çıkarak Müzikal Tiyatro hakkında şu çıkarımları yapmak yanlış olmayacaktır. Müzikal Tiyatro müzik, diyalog, oyunculuk ve dansın birbiri ile kombine olduğu teatral bir

gösterim türüdür. Müzikal Tiyatro'da öykü ve duyguların dile getirilmesi kelimeler, müzik, hareket ve teknik unsurların birbiri içinde erimesi ile gerçekleştirilir. Her ne kadar Müzikal Tiyatro çoğu zaman opera ya da dans gibi türlerle benzer ya da eşdeğer görülse de müziğe, harekete, diyaloga ve diğer teatral elementlere eşit derecede önem verdiği için Müzikal Tiyatro bu türlerden ayrılır. Diğer taraftan yazarların tanımlamalarına baktığımız zaman, söz konusu tanımların başka teatral türlerle olan yakınlığı da gözden kaçmamaktadır.

Müzikal Tiyatro'ya daha yakından baktığımızda karşımıza çıkan temel unsur, dramatik anlatımın müzik ile gerçekleştirilmesidir. Konvansiyonel tiyatronun hemen her unsuru kuşkusuz ki Müzikal Tiyatro'da da bulunmaktadır. Bu bağlamda Müzikal Tiyatroyu konvansiyonel tiyatrodan ayırmak olası değildir. Ancak tahmin edileceği gibi Müzikal Tiyatro ile konvansiyonel tiyatronun anlatım araçları arasında farklılıklar söz konusudur. Bu farklılıklardan birincil ve temel olanı müziktir.

Müzikal Tiyatro'nun temel anlatım aracı müziktir. Müziğin yanı sıra dans ve diyaloglar da kendilerine Müzikal Tiyatro içinde yer bulmaktadır. Kısacası konvansiyonel tiyatro ile Müzikal Tiyatro arasındaki temel farkı anlatım biçimlerinin farklı şekillerdeki kombinasyonu olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Konu daha çok açılacak olunursa durum şu şekilde değerlendirebilir: Müzik ve diyalog ikilisinin bir dramatik anlatım içerisindeki yoğunluğu doğrultusunda, karşımızdaki sahne performansının Müzikal Tiyatro mu yoksa konvansiyonel tiyatro mu olduğuna karar verebilir. Ancak, söz konusu karar sürecinin çok kolay olamayacağı da ortadadır. Karşımızda farklı kombinasyonlar içerisinde Müzikli Oyun da çıkabilir ki ülkemizde çoğunlukla Müzikli Oyun örnekleri görülmektedir.

Müzikal Tiyatro'da Müziğin Kullanım Ölçütü Nedir?

Opera ile Müzikal Tiyatro'nun İlişkisi

Müzikal Tiyatro temel olarak anlatmak istediği çok da karmaşık olmayan öyküyü, müzik yoluyla aktarmaktadır. Hemen bu noktada Opera ile ne farkı var sorusu çıkmaktadır. Opera ile Müzikal Tiyatro kuşkusuz ki doğrudan ilişkilidir. Türsel ve biçimsel olarak birbirleri ile ciddi benzerlikler göstermekle beraber temel bir özellik ile birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bu temel özellik ise anlatımda kullanılan müziğin türüdür. Opera, klasik müziğin seçkin özellikleri ile anlatımını gerçekleştirirken, Müzikal Tiyatro içinde bulunduğu dönemin popüler müzikleri ile anlatımını tamamlamaktadır. Bu anlamda Müzikal Tiyatro için popüler kültür adlandırmasını yapmak yanlış olmayacaktır. Müzikal Tiyatro örneklerine bakıldığında farklı tarzlarda müzik türlerinin örneklerini görmek mümkündür. Söz konusu örnekler poptan rocka kadar uzayan bir yelpaze içerisindedir. Hemen her dönem için Müzikal Tiyatro'nun seçtiği müzikler değişmektedir. Bundan dolayı günümüzde r&b ya da rep tarzının da Müzikal Tiyatro'ya girdiğini görmek mümkün olmaktadır. Öte yandan Opera için müzik tarzı çoğunlukla aynıdır. Opera, içinde bulunduğu dönemin popüler "hafif" müziklerine kendi içerisinde yer vermemektedir. Bu anlamda katı bir yapıya sahiptir. Ancak, Klasik Batı Müziği'nin dönemsel değişimleri ope-

raya yansımaktadır. Söz konusu değişimler içinde bulunulan dönemin sanat yapma algısının sonuçları olarak gelişmektedir. Operanın Klasik Batı Müziği eksenli anlatımı, bahsi geçen dönemsel değişikliklerle çeşitli varyasyonlara ulaşmaktadır.

Tiyatroda Müziğin Temel Anlatım Aracı Biçimine Gelmesi

Prof. Dr. Özdemir Nutku'nun Dünya Tiyatrosu Tarihi I adlı kitabında Eugene Scribe'dan aktardığı "iyi kurulu oyun" tekniğine bakıldığında dramatik aksiyonun temel unsurları görülecektir. Bunlar serim, önseme, problem, çatışma, doruk noktası ve final olarak örneklendirilebilir. İyi kurulu oyun yapısı içerisinde var olan söz konusu unsurlar, seyirciye iyi kurulmuş diyaloglar aracılığıyla aktarılmaktadır (Nutku, 1985: 301-305). Dramatik yapının seyirciye ulaşma yöntemi diyalog ya da monologdur. Çoğu zaman oyunların sahnelemelerinde müzik, atmosfer yaratmak amacıyla kullanılan ek bir unsura dönüşmektedir. Oysa Müzikal Tiyatro'da müziğin kullanımı çok daha farklıdır. Müzikal Tiyatro'da müzik ve şarkılar dramatik yapının seyirciye aktarılmasındaki temel araçtır. Serim, önseme, problem, çatışma, doruk noktası ve final doğrudan şarkı yoluyla dile getirilmekte olup diyaloglar çoğu zaman sahneler arasındaki bağlayıcı unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir deyişle Müzikal Tiyatro'da şarkıları oyun metninin dışına çıkardığımız takdirde, metin düzeyinde takip edilebilecek bir öykü kalmamaktadır. Öykü kalsa bile çok yavan, derinliksiz ve saçma bir şekilde var olmaya mahkûm bir hale gelmektedir. Bu bağlamda Andrew Lloyd Weber'in bestelediği üç çok önemli müzikal örneğini incelemekte fayda var. Evita, Phantom Of The Opera ve Cats müzikalleri, müzikal tarihinin en önemli örnekleri arasında bulunmaktadır. Söz konusu üç müzikal de dramatik anlatımını müzik ile gerçekleştirmektedir. Söz konusu üç örneğin librettosunun çok da güçlü olmadığı, müzikaller izlendiğinde anlaşılacaktır. Evita müzikalinden şarkıları çıkardığımız zaman, karşımızda sadece Eva Peron'un hayat hikayesi olacaktır. Ancak, bestecinin Eva Peron'u ne şekilde karakterize ettiğini anlamaya imkan kalmayacaktır. Cats müzikalinde şarkılar çıkarıldığında ise ortada takip edilebilecek bir öykü dahi kalmamaktadır.

Karakterlerin içinde bulunduğu ruh durumlarının konvansiyonel tiyatroda anlatılma biçimi olan monologlar ya da tiradlar, Müzikal Tiyatro'da şarkı biçimine dönüşmüştür. Karakter içinde bulunduğu sıkıntıyı ya da sevinci şarkısı ile dile getirmektedir. Bu noktada yine Andrew Llyod Weber'in yukarıda da bahsettiğimiz müzikalleri iyi birer örnek olacaktır. Cats müzikalinde önemli bir karakter olan Grizabelle'in müzikalin sonunda seslendirdiği *Memories* adlı şarkı karakterin içinde bulunduğu ruh durumunu dile getirme noktasında önemli bir örnektir.

Dans ve Müzikal Tiyatro

Müzikal Tiyatro'da diğer bir önemli unsur kuşkusuz ki danstır. Müzikal Tiyatro için dans olmazsa olmaz unsurlardandır. Müzikal Tiyatro örneklerinin, görselliği olabildiğince üst seviyeye taşımaya çalıştığı gözden kaçmamaktadır. Görselliğin arttırılması noktasında kuşkusuz ki dans en önemli etmenlerdendir. Tabii ki dansın tek işlevinin görselliği arttırmak olduğunu söylemek

yakışıksız olur. Yukarıda bahsettiğimiz gibi dans da müzik ve diyalog gibi dramatik anlatımın bir parçasıdır. Şarkının duygusunun daha iyi aktarılabilmesi için dans gereklidir. Dans koreografileri de kuşkusuz ki müzik seçiminde olduğu gibi popülerlik göstermekte, müzik türü ile doğrudan ilişkili olmaktadır. Dansın varlığı Müzikal Tiyatro'nun dramatik olanı anlatımında, simgesel etkileri gösterime yerleştirebilmesi adına çok gereklidir. Koreografinin eksik olduğu gösterimler yeterli etkiye ulaşamamakta ve seyirciden beklediği tepkiyi alamamaktadır. Bu anlamda dans, Müzikal Tiyatro'nun temel unsurlarından biridir.

TARİHÇE

John Kenrick, Müzikal Tiyatro üzerine yaptığı çalışmasında, Müzikal Tiyatro'nun tarihini aşağıdaki gibi özetlemiştir.

> *Yolculuk, dramın bir müzikal tiyatro formu olarak başladığı Antik Yunan'la başlamıştır. Daha sonra Romalılar, Antik Yunan'dan ödünç aldıkları teatral konvansiyonların üzerine ilk tap dansı da dahil olmak üzere kendi numaralarını eklediler. Ortaçağa geldiğimizdeyse müzikal dramatizasyonun, İncil hikayelerini aktarırken kullanıldığını görüyoruz. Zamanla bu kullanım çok uzun yüzyıllar boyunca Avrupa'da popüler olacak geleneksel pantomimin ve komik operaların oluşumuna yön vermiştir.*
>
> *1700'lerde büyük operalar ortaya çıktığındaysa popüler Müzikal Tiyatro Avrupa'nın birçok yerinde heyecan veriyordu. Bizim bildiğimiz anlamda ilk müzikal, Paris'te 1840'lı yıllarda Jacques Offenbach ve çeşitli destekçilerinin eserlerinde görülmüştür. Bu yazarlar opereti uluslararası bir anlayışa taşımıştır. Viyana'daki bazı gelişmelerin ardından İngiliz oyun yazarı William Gilbert ve klasik müzisyen Arthur Sullivan zekice bir komik yaratıma ulaştı. Bu esnada ABD'de de Broadway'in extravaganzaya benzeyen türleri gibi, kendi yarattıkları baştan savma ama popüler müzikal tiyatronun ev yapımı formu olan kara söylenceli ozanların gösterileri buluşları söz konusuydu.*
>
> *İngiliz müzik salonlarının ve Amerikan vodvillerinin yükselişiyle birlikte ve burleskin tüm desteğiyle birlikte birleşen elementler sonunda İngiltere ve Amerika'da müzikal komedi türüne ulaştı. Konu üzerindeki yıllar süren İngiliz baskısının ardından Amerikan Müzikalleri 20.yyda dünya çapında popülerlik kazandı. Çeşitli yetenekli İngiliz şarkı ve libretto yazarlarının New York'a gelmesiyle birlikte Broadway dünyanın en önemli müzikal eğlence merkezi oldu. Cole Porter, The Greshwins ve Richard Rodger-Lorentz Hart birlikteliği, müzikal komediye yeni, yaratıcı bir tarz getirmiştir. Rodger ve Hartz on yıllarca varlığını sürdürecek yeni bir müzikal oyun tarzı oluşturdu. Daha sonra birçok kaynak tarafından bu tarz ve gösteriler Broadway'in Altın Çağı olarak adlandırılmıştır. Bu dönem rock müzikallerinin yükselişi ile sona erdi. Ancak, bu dönemde çok uzun sürmedi. 21. Yüzyıla geldiğimizde müzikal komediler daha yeni ve taze bir akımın etkisinde kalmaya başlamıştır. Pop şarkılar ile oluşturulan müzikalleri dile getiren Popsicals'lar birçok yeni izleyiciyi tiyatroya taşımaktadırlar. (Kenrick,2008:13-14)*

Kenrick'in yapmış olduğu özet, her ne kadar yetersiz olsa da türün tarihsel gelişimine dair basamaklara ışık tutması açısından değerlidir. Kenrick'in özetlemesinden yola çıkarak türün tarihsel ilerleyişine daha yakından bakmak mümkün olabilmektedir.

Prof. Dr. Murat Tuncay, sahne sanatlarının bir türü olarak ortaya çıkan Müzikal Tiyatro'nun vazgeçilmez öğesi olan müziği, ilkel toplumların ritüel törenlerinden itibaren ortaya çıktığını vurgulamış ve bu bağlamda Müzikal Tiyatro'nun geçmişini bu döneme kadar götürmüştür. Drama, müzik ve dans şimdi müzikal tiyatroda olduğu gibi ritüel törenlerinde de bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Bu parçalar ilkel dönem ritüellerinin ardından Antik Yunan'da karşımıza çıkmaktadır.

Tragedyanın, Antik Yunan uygarlığının Arkaik Çağı sayılan İ.Ö. 7. ve 6. yüzyıllarda Tanrı Dionysos adına yapılan törenlerde söylenen 'dithrambos' şarkılarından doğduğu varsayılmaktadır. Bu koro şarkılarını söyleyenler, Dionysos'un kutsal hayvanı olan teke kılığına giriyor, şarkılar söylüyor, kaba saba danslar yapıyorlardı. Giderek belli biçim kalıplarına göre yazılmaya ve şiirsel bir nitelik kazanmaya başlayan bu koro şarkılarına bir de konuşan kişi 'hipokrites' (yanıt veren) eklenince tiyatronun diyalog çekirdeği oluşmuş oldu. Yunanca teke anlamına gelen 'tragos' sözcüğü ile şarkı anlamına gelen 'aoide' sözcüğünün birleşmesi ile bu konuşmalı şarkı 'tragoidia' (tragedya) adını aldı ve dinsel törenin bir parçası olmaktan çıkıp bir sanat gösterisine dönüştü (Şener,1998:16).

Dönemin tragedyaları incelendiğinde Aritoteles'in Poetika'da dile getirdiği ve kavramsallaştırdığı şekilde oyun yapılarında yer alan prologos (başta yer alan kesintisiz bölüm), epeisodion (koro şarkıları arasındaki konuşmalı bölüm), exodos (son bölüm) ve koro şarkısı kısımlarında da drama, müzik ve dansın bir aradalığı görülmektedir.

Tüm bölümlerin zaman zaman olay dizisine organik bağlı, zaman zaman bağımsız olmak üzere ama her koşulda koronun dansla birlikte şarkılar söylediği biçimleri oluşturduğu bilinmektedir (Türe,2011).

Tiyatronun daha çok eğlenme aracı olarak algılandığı Roma döneminde de oyunlarda müzik kullanımı karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemin ürünü olan pantomimus, Prof. Dr. Özdemir Nutku tarafından şu şekilde anlatılmaktadır:

Mimus'tan daha kaba çizgili tür, pantomimus adı verilen danslı bir gösteriydi. Bir dansçı maske ve kostüm değiştirerek bir çok tipi canlandırırdı. Bu dansçıya arka düzeyde bir koronun destek olduğu sanılmaktadır…… Pantomimus dansı ciddi ve trajik konuları, özellikle Grek ve Roma tragedyalarının konularını işlerdi (Nutku,1985:72).

Ortaçağa gelindiğinde, müzik ve dramanın bir bütün içerisinde kullanıldığı görülmektedir. Müzikli oyunlar, hem halk tiyatrolarında hem de kilisenin bünyesinde yer alan 'Miracle' ve 'Morality' oyunlarında varlığını göstermiştir.

Birçok ortaçağ temsilerinde müziğin önemli bir yeri vardı. Oyuncular hazır oluncaya dek müzik çalardı. Oyun sırasında melekler korosu (erkek çocuklardan oluşur ve Cennet mansiyonundan görünür) ilahiler söylerlerdi. Melekler tanrının bildirisini trompet ve borularla bildirirlerdi. Oyunların bölümleri arasında ya çalgılarla ya da insan sesiyle müzik yapılırdı. Birçok oyun oyuncuların söylediği sevilen halk ezgilerinden topluca söylenilen ilahilere kadar geniş bir müzik dilimini içerirdi (Brocket,2000:122).

Rönesans'a gelindiğinde ise müzik kullanımı halk tiyatrosunda ortaçağdaki kullanımıyla hemen hemen aynı biçimde ilerlerken; soylu, saray çevresinin tercihlerinin değişmesi ve Opera'nın doğuşuyla birlikte, müzikli oyun yerine "oyun müziği" kavramıyla, müziğin kullanımı azalmıştır.

Bu dönemden, İkinci Dünya Savaşı'na kadar Opera türünün gelişimine tanıklık edilmektedir. Opera türü gelişirken diğer bir yandan da operetler ortaya çıkmaktadır. "Hafif opera" olarak tanımlanabilecek operet tiyatro ve müziğin bir araya geldiği bir form olup, "komik opera" ile birlikte Opera ve Müzikal Tiyatro arasında bir köprü niteliğindedir. Operetlerde de hikâyeler operadaki gibi basit bir kurguya sahip değildir. Ancak operadan farklı olarak gerçekçi olmayan diyalogları daha çok kullanılmaktadır. Ayrıca operadan farklı olarak, operetler her zaman mutlu sonla bitmektedirler. Operetlerde şarkılar birbirine diyaloglar yoluyla bağlanmaktadır.

Operetlere benzer şekilde, 17.Yüzyılın sonunda İngiltere'de Müzikal Komedi (Musical Comedy) adı altında üretilen, eğlendirici, hafif havalı oyunlar, 19.Yüzyıldaki Müzikal Oyun (Musical Play)'lara öncü olmuşlardır. Söz konusu Müzikli Oyun'lar, dramatik açıdan Müzikal Komedi'lere göre daha tutarlıdır ve oyun kurgusu daha sistematiktir. Müziğin kullanım biçimi de söz konusu tutarlılığa ve sistematik oyun kurgusuna hizmet eder biçimdedir.

Müzikal Tiyatro'nun gelişimi teknik gelişmelerle doğrudan ilişkilidir.

Ses tekniğinin gelişimi, geniş perde, renk gibi araçlara gereksinim duyulur. Tüm bu teknik gereçlerle birlikte, büyük paralar gerektiren büyük kadrolu ve çok emek sarf edilen, oyunculuk ustalığına ihtiyaç duyulan bir tür olmuştur. Oyuncular şarkı söyleme, akrobasi ve dans etme çalışmalarında adeta yürüyormuşçasına doğal, rahat görünümlü, usta ve güleç olmak zorundadırlar. Yapımına bu denli emek harcanan müzikal türü bütçe sorunu nedeniyle de özellikle çok geniş bir kitleye ulaşmak zorunda kalmış, böylece de tam bir popüler kültür ürünü halini almıştır (Tuncay,1999:376).

Müzikli Oyun ve Müzikal Komedi geleneği Londra ve ABD'nin Müzikal Tiyatro yapımlarının ilk dönem eserlerinde varlığını sürdürmüştür. II.Dünya Savaşı sonrası dönemde ABD'de müzikallerin altın çağı (Golden Age) başlar. Oklahoma, King and I, Kiss me Kate, Sound of Music dönemin en bilinen örneklerindendir. Söz konusu eserler gerek dramatik yapıları gerekse prodüksiyonları ile müzikallerin altın çağını anlatabilecek en önemli yapımlar arasındadırlar.

En büyük değişiklik de şarkı stillerinde kendini gösterdi. Savaş sonrası Amerikan şarkı yazarları senkoplar yanında one-step, foxtrot gibi dans ritimlerine yöneldiler. Koreograflar popüler dans figürlerinden daha çok yararlanmaya başladılar. Müziğin yanı sıra şarkı sözlerinde de belli bir toparlanma görüldü. Hayata boş veren, eğlenceye yüklenen hava cıva sözlerin yerini 1920'lerin, 1930'ların Amerikan müzikallerinde daha gerçekçi, ayakları yere basan, mesajı olan şarkılar aldı. Besteciler müzikli anlatımla şarkı sözünün içeriği arasındaki ilişkiye daha bir özen gösterir oldular (Tuncay,1999:276).

Savaş sonrası restorasyon süreciyle değişen müzikal tiyatro, günümüz müzikalinin şekillenmesine öncü olmuştur. 1960'lar ve 1970'ler itibariyle eski kurgusal kalıpların yerine, sistemi sorgulayan müzikaller devri çığır açmıştır. Dönemin ruhu, müzikallere konu olmuş ve türsel anlamda stil değişikliğine neden olmuştur. Savaş sonrası dönemde sahnelenen Hair ve Wall sisteme uyum sorunlarının ve dönemin ruhunun müzikallere yansımaları noktasında verilebilecek en belirgin örneklerdendir.

J.Kenrick'in yukarıda da dile getirdiğimiz tabiri "Pop-sicals" örnekleri Broadway'a hakim olmaya başladıktan sonra, dönemin popüler olan müzik tarzları ile müzikal tiyatronun şekillendiğini söylemek pek de yanlış olmayacaktır. Müzikal tiyatro için Golden Age (Altın Çağ)'ın ardından, tür özellikleri yerli yerine oturmuş ve büyük kitlelerin ilgi odağı haline gelmiştir. Günümüzde ise Broadway ve Londra sahnelerinde karşımıza çıkan müzikal tiyatro eserlerinde altın çağdan beri var olan tür özelliklerini görmek mümkündür.

Günümüze geldiğimizde, Müzikal Tiyatro ve tüm alt türleri "Müzikal" adı ile ele alınmaya başlamıştır. Konu üzerine çalışmalar yapan birçok yazar konuyu bu şekilde el almaktadır. Bu yazarlardan Milli Taylor, Musical Theatre, Realism and Entertainment adlı kitabında şu ifadeyi kullanmaktadır:

Müzikal tiyatro bu kitapta, müzikal drama, müzikal komedi, jukebox müzikaller, dans müzikalleri ve sahnelerde performe edilen diğer tüm alt türleri kapsayıcı bir şekilde ele alınmaktadır. Kitabın geri kalanında kullanılacak olan "müzikal" terimi yukarıdaki tüm alt türleri ve müzikal tiyatroyu kapsamaktadır (Taylor,2012:1).

Taylor’un genel anlamda tüm müzikal tiyatroyu kapsayıcı bir terim olarak ele aldığı “Müzikal” kavramı, günümüzde müzikal tiyatronun tüm alt türleriyle birlikte bir bütün olarak nasıl dile getirildiğini görmek açısından ilgi çekici olmaktadır. Bu noktadan yola çıktığımızda, müzikal tiyatronun alt türlerinin ne olduğu sorusu karşımıza çıkacaktır.

MÜZİKAL TÜRLERİ

Günümüzde Müzikal Tiyatro eserleri kendi içinde farklı birçok alt türe ayrılmaktadır. Söz konusu türler, öykü ve müziklerin yapısına ve seçimlerine göre kavramlaştırılmıştır. Temel anlamda Müzikal Tiyatro’nun türleri ise ana başlıklar altında şu şekilde sıralanabilir:

•**BOOK MUSICAL:** Geleneksel müzikali ifade etmektedir. Kitap müzikal olarak dilimize çevrilebilecek tür, klasik Müzikal Tiyatro’ya işaret etmektedir. Öykü, müzik aracılığıyla anlatılır. Üç temel öğesi vardır. Müzik, sözler ve öykü. Bu müzikal türü sürekli olarak öyküyü işaret etmektedir. Müzik ile aktarılan öykü, karakter gelişimini, dramatik yapıyı, diyalogları kapsayan bir anlatı biçimine dönüşmektedir. Book Musical kavramını tanımlamak için çoğu zaman librettodan referans verilmektedir. Öykü çoğunlukla mutlu sonla bitmekte ve içerisinde komedi unsurları da taşımaktadır. Genellikle iki perde olarak oluşturulan müzikaller, altı ana müzik parçası ve ondan fazla şarkı barındırır. Diyaloglar şarkıların arasına girer. My Fair Lady ve Chicago bu anlamda örnek olarak verilebilir. Bazı örneklerde ise diyaloga yer verilmez ve tüm müzikal sadece şarkılar yoluyla aktarılır. Jesus Christ Superstar ve Evita bu anlamda verilebilecek iyi örnekler arasındadır.

•**REVÜ:** Genellikle ortak bir element üzerinden seçme şarkılar ile oluşturulmuş müzikli gösterimdir. Bu gösterimlerde öykünün pek de bir önemi yoktur. Şarkıların birbiri ile göbek bağı bulunmadığı gibi, aralarında bağlayıcı unsurlar da söz konusu değildir. Şarkılar daha çok eğlence odaklı olmaktadır. Önemli olan unsur seçilmiş ortak element üzerinden seyirciyi eğlendirmektir.

•**KONSEPT MÜZİKAL:** Konseptin ya da mesajın öyküden daha önemli olduğu müzikal türüne işaret etmektedir. Cats bu konuda çok önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Cats müzikalinden yola çıkacak olursak, Konsept Müzikal fikrini daha iyi anlamamız mümkündür. Cats müzikaline baktığımızda önemli olan vurgunun kedi olmakta olduğunu ve sokak kedilerinin hayatının müzikal olarak anlatımını görürüz. Öykü çok zayıftır. Fakat müzikali izlediğimizde öykünün zayıf olması ile ilgilenmekten çok kedi fikrinin ne denli büyüleyici olduğu ile karşı karşıya kalırız.

•**JUKEBOX MUSICAL:** Sadece bir grup ya da şarkıcının şarkıları ile oluşan Müzikal Tiyatro örneğidir. Bu anlamda Mamma Mia ve Across The Universe örnek olarak verilebilir. Jukebox (Müzik Kutusu) Müzikallerinde seçilmiş olan bir grubun ya da şarkıcının şarkıları bir öykü etrafına yerleştirilir. Şarkılar fazlasıyla tanınmış olduğu için öykünün güçlü ya da zayıf olmasına çok da önem verilmez. Önemli olan şarkıların takip edilebilir bir öykü etrafında aktarılmasıdır.

•**ROCK YA DA POP MÜZİKAL**: Rock ya da pop şarkılarını kullanarak oluşturulan, neredeyse hemen hiç repliğe yer vermeyen tür. Aynı zamanda rock/pop opera olarak da adlandırılabilir. Hair ve Wall rock müzikallere örnek olarak verilebilir.

•**ODA MÜZİKALİ:** Bu tabir küçük kast ve düşük maliyetli müzikalleri dile getirmek için kullanılmaktadır. Konu için verilebilecek en iyi örnekler off broadway ya da off off broadway yapımları olacaktır.

•**MODERN MÜZİKAL:** Klasik müzikallerin öykü yapısından daha önce bahsetmiştik. Klasik müzikaller basit öykülerden oluşup genellikle mutlu sonla bitmektedir. Oysa modern müzikaller daha gerçekçi öyküler ile oluşturulmakta ve daha karmaşık finaller ile sonlanmaktadır. Bir anlamda modern hayat ile doğrudan bir bağ kurmaktadır. Modern Müzikaller alt başlığı içerisinde Kara Müzikali de ele almak gerekmektedir. Kara Müzikal olarak adlandırılan alt tür, her ne kadar geleneksel müzikal ile aynı dramatik yapı içerisinde kurulmuş olsa da içeriksek olarak farklılıklar göstermektedir. Hayatın eğlenceli ya da mutlu tarafları anlatılmamakta, daha karanlık ve mutsuz yönleri de vurgulanmaktadır. Sweney Todd, Kara Müzikaller için verilebilecek iyi bir örnektir. Esere baktığımız zaman, müzikal kültüründeki komedi ve mutlu son öğelerinin artık var olmadığı görülecektir. Eser, bir berberin intikamını olabilecek en acımasız yollarla almasını dile getirdiği için kuşkusuz ki klasik müzikal çizgisinden uzak çok daha karanlık ve tekinsiz bir yerde durmaktadır.

•**DİSNEY MÜZİKALLERİ:** Walt Disney'in popüler çizgi filmleri, gösteri dünyasına müzikal olarak girmiştir. Özellikle Aslan Kral (The Lion King) ile başlayan serüven birçok çizgi film karakterinin müzikal karaktere dönüştürülmesi ile devam etmektedir. Disney müzikallerinde karşımıza çıkan temel unsur ise farklı teatral unsurların müzikal dünyası içerisine girmesidir. Aslan Kral müzikaline baktığımız zaman tüm hayvanların birer kukla ile canlandırıldığı karşımıza çıkmaktadır. Kukla gibi bir türü müzikal dünyasında temel anlatım biçimi olarak kullanılması ise müzikallerin geleneksel öğeleri ile yetinmediğini göstermesi açısından önemlidir. Eser aracılığıyla, müzikallerin mevcut olan performatif tüm anlatım formlarını bünyelerine almaya başladığını söylemek yanlış olmayacaktır.

•**MEGAMÜZİKALLER:** 1980'lerden sonra gelişen dünya ile ortaya çıkan dev bütçeli müzikallerdir. Bu müzikaller, yüksek bütçesinden ötürü görselliği tam bir şova dönüştürmekte, sahne üzerindeki yanılsamayı kurabilmek için her türlü teatral unsurdan faydalanmaktadır. Megamüzikal, 1980lerde ortaya çıkan ve baskın etkisini bugün bile Broadway'de devam ettiren bir müzikal tiyatro türüdür. Megamüzikaller 1980lerde oluşan bir stille tasarlanan, Cats, Phantom of the Opera, Les Miserables, Miss Saigon, Sunset Boulevard gibi uzun yıllar sahnelenen müzikallerle örneklendirilebilen, fakat bunlarla sınırlı kalmayan sahne prodüksiyonlarıdır. Diğer bir deyişler megamüzikal ile günümüz Broadway müzikalleri kastedilmektedir. Bütçeler onlarca milyon dolardır ve çok büyük bir endüstri gibi işlemektedir.

Görüldüğü gibi Müzikal Tiyatro kendi içerisinde de birçok farklı türe ayrılmaktadır. Ancak hangi tür Müzikal Tiyatro olursa olsun dramatik aksiyonun anlatılma biçiminde müziğin kullanılması değişmemektedir. Yukarıda özetlemeye çalıştığımız türlere dikkat ettiğimiz zaman bazı türlerin daha kapsayıcı olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle Book Musical adı verilen tür diğer alt türleri kapsayıcı bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Alt türlerin tanımlarını yapmak türlerin birbiri içine geçmiş karmaşık yapısından dolayı sıkıntılı olmakla beraber, eserleri anlamak noktasında önemlidir. Kuşkusuz ki tüm müzikaller bir anlamda book musical'dir. Ancak unutulmaması gereken unsur, bir eseri tek bir tür özelliği ile tanımlamak bazen çok kısıtlayıcıdır.

Herhangi bir eserin üretiminde anlatı yönteminin seçimi önemli bir yer tutmaktadır. Yrd. Doç.Dr. Mustafa Sözen, bir öykülemede anlatının yapılış tarzından bahsederken şunları söyler:

> *Bir anlatıda öykülemenin yapılış tarzı, anlatı kipi (narrative modes) adını alır ve 'anlatı mesafesi (narrative distance)' ile 'anlatı perspektifi (narrative perspective)' olarak iki ayrı değişkeni içerir. Anlatı mesafesi kavramı da kendi içinde ikiye ayrılır ve bunlar diegesis ve mimesis olarak adlandırılır. Kökeni Eflatun ve Aristo`ya kadar uzanan bu ayrımlamanın ilkinde, anlatıcı öyküsünü doğrudan anlatır ve 'diegetik (digegetic)' tarz olarak tanımlanır. Bu tarzda, anlatıcı kendisini doğrudan gösterir ve bizi anlatanın kendisi olduğuna inandırır; anlatışta olaylar birinci plandadır, diyaloglar dolaylıdır. İkincisi ise 'mimetik (mimetic) tarz olarak tanımlanır. Burada, öyküyü doğrudan anlatan bir anlatıcı yoktur; örtük olan bir anlatıcı konuşanın kendisi olmadığı izlenimini vermeye çalışır. Bu yapılanma daha çok tiyatro, film gibi olayların doğrudan gösterilmesine dayanan dramatik anlatılarda kullanılır(Sözen,2008:124).*

Sözen'in özetlediği Mimetik ve diegetik anlatım, anlatımın iki yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuşkusuz ki Müzikal Tiyatro'dan bahsederken de söz konusu iki anlatım yönteminin eserlerde kendilerini nasıl yansıttıklarına göz atmak gerekmektedir. Bu incelemeye geçmeden önce Sözen'e tekrar baktığımızda şu ifadeler karşımıza çıkmaktadır:

> *Diegetik anlatı genel anlamda yazınsal veya sözel aktiviteyle yapılan anlatıları içerir ki bu aslında bir anlatış/söyleyişten (telling) başka bir şey değildir. Mimetik yapılanmanın ana özelliği ise anlatının görsele yönelik kurulmasıdır ve bu da aslında bir 'gösterim' (showing) olgusundan başka bir şey değildir. Bu iki anlatı modeli ilk bakışta sanılanın aksine farklı yapılara uygulanabilir. Sözgelimi bir roman mimetik, bir film de diegetik yapı içinde inşa edilebilir (Sözen,2008:124-125)*

Sözen'in özetlemesinden yola çıkarak Müzikal eserlere baktığımızda ise anlatım aracı müzikle gerçekleştiği için söz konusu bu iki anlatı yöntemini şarkılar üzerinden değerlendirmemiz gerekmektedir. Mimetik anlatının gösterme üzerine kurulu olduğunu düşündüğümüzde, müzikal eserlerde karakterlerin söylediği şarkının farkında olmadığı durumları dile getirebiliriz.

Yani konuyu biraz daha açacak olursak, karakter için şarkı söylemek konuşmak ile eştir. Nasıl ki gündelik hayatta konuşuyor olmak normal bir durum ise müzikallerdeki mimetik anlatıda da şarkı söylemek konuşmak ile eş durumdadır. Diğer bir deyişle mimetik anlatıya sahip müzikallerde iletişim müzik yoluyla gerçekleştiği için, söylenen şarkılarda karakterlerin gerçekliğinde şarkı ile iletişim kurmak normal bir durumdur. Karakter bu bağlamda şarkı söylemeyi edim olarak algılamaz. Şarkı söylemek karakterin var oluşunun norm değeri olarak karşımızdadır. Bazı müzikaller tamamen mimetik anlatı üzerine kurulmuştur. Mimetik anlatının çok yoğun olduğu müzikallerde çoğunlukla karşımıza çıkan diğer bir kavram ise Sung-Through'dur. Bu kavramı durmaksızın şarkı söylemek olarak dilimize çevirmek pek de hatalı olmaz. Yani karakter şarkı söylediğinin farkında olmaksızın tüm bir gösteri boyunca şarkı söylemektedir. Diğer bir deyişle diyaloga hemen hemen hiç yer verilmemektedir. Bu tarz müzikal tiyatro gösterimine verilebilecek en iyi örnek Les Miserables'dır. Sefiller müzikalinde tüm anlatı müzik aracılığıyla gerçekleşmektedir. Hatta diyaloglar dahi müzikal bir biçimde ilerlemektedir.

Müzikallerde diegetik anlatım ise şarkıların müzikal oluşum içinde öykü ile yer alması durumunu işaret eder. Başka bir deyişle karakterin içinde bulunduğu durumu anlatmak için şarkı söylemeyi özel bir seçim olarak yaptığı eserlerdir. Karakterler şarkı söyleyerek kendi durumlarını karşısındaki karaktere anlatmaktadır. Birçok klasik müzikal eserin, şarkıları kullanmasının bu doğrultuda olduğunu düşünürsek, geleneksel Müzikal Tiyatro diegetik anlatımı esas anlatı biçimi olduğunu söyleyebiliriz. Diegetik anlatıma verilebilecek en iyi müzikal eser Evita'dır. Eser, Che adlı bir karakter tarafından anlatılmaktadır.

Müzikal Tiyatroda serim, önseme, düğüm, çözüm gibi dramatik aksiyonun unsurlarının şarkılar aracılığıyla aktarıldığına daha önce değinmiştik. Dramatik aksiyonun unsurlarının şarkılarla dile getirildiği gibi, karakterin gelişimi ve dönüşümü de şarkılar aracılığıyla dile getirilmektedir. Trajik kahramanın Aristoteles'in Poetika adlı eserinde anlatıldığı gelişim/değişim süreci benzer bir şekilde müzikal eserlerin şarkılarında da bulunmaktadır. Jeremy James, çalışmasından yola çıkarak karakterin gelişim sürecinin müzikal eserdeki şarkılara yansımasını Evita müzikalinden örneklerle aşağıdaki gibi değerlendirebiliriz.

•**I SONG:** Karakterin kendini tanıttığı şarkıdır. Bir anlamda karaktere yönelik serim yapıldığı şarkıdır. Evita müzikalinde Che karakterinin söylediği ve Eva karakterini tanımamıza yardımcı olan *Oh What A Circus* adlı şarkıyı örnek olarak verebiliriz. Bu şarkıda Che, Eva Peron'un hayatını aktarmaktadır.

•**I WANT:** Karakterin arzularının dile getirilişini aktaran şarkılardır. Eva karakteri Bounes Aires'e geldikten sonra hayallerini *Buenos Aires* adlı şarkı ile dile getirir.

•**DESICION:** Karakterin eylemi üzerinde bir karara varması olarak dile getirilebilir. Eva karakterinin amaçlarına ulaşması için müzikal içerisinde bezen kendinin, bazense başka karakterlerin söylediği üç şarkı önemlidir: *The Lady's Got Potential, The Art of the Possible, I'd Be*

Surprisingly Good For You.

• **REALIZATION:** Karakterin içinde bulunduğu durumu anlayıp farklı bir anlayış düzeyine çıkmasıdır. Diğer bir deyişle aydınlanma şarkısıdır. Eva karakterinin, hayallerinin ötesinde bir noktaya geldiğini anlaması ve hayallerinden daha büyük bir noktaya ulaştığını fark ettiği *Don't Cry For Me* Argentina adlı şarkı realization'a iyi bir örnektir. Diğer bir örnek ise yine Eva karakterinin seslendirdiği ve eşinin onu gerçekten sevdiğini anladığı *You Must Love Me* adlı şarkıdır.

• **TRANSITION:** Karakterin değişim ya da dönüşüme uğradığı anı dile getirir. Bir anlamda karakter farklı biri haline dönüşmüştür. Bu anlamda dönüşüm şarkısı demek çok da yanlış olmaz. Eva karakterinin yoksullara yardım etmeye başlamasıyla birlikte geçirdiği dönüşümü anlatan şarkı ise *The Actress Hasn't Learned the Lines (You'd Like to Hear)*'dir.

Şarkıların görevinin ne olursa olsun her bir şarkının sözleri kafiyeli ve zekice olmak durumundadır. Her bir şarkı derdini çok iyi anlatmalı ve oyunun öyküsüne katkıda bulunmalıdır. Bu anlamda her bir şarkı, öykünün dile getirilmesinde büyük bir önem arz etmektedir.

1800'lerden başlayarak müzikalin daha iyi iş yapabilmesi için en az bir şarkısının popüler olması beklenir hale gelmiştir. Bu durum da besteciler için yeni bir yük olarak karşımıza çıkmaktadır. Besteciler haliyle dramatik aksiyonun yanı sıra bu durumu da düşünmek zorunda bırakılmışlardır. Ancak diğer taraftan gündelik hayatın içine geçmeyi yani diğer bir deyişler popüler olmayı başarmış bir ya da birkaç şarkı ile müzikal gösterimin gişesi çok daha yukarı çıkmaktadır. Söz konusu durum da Müzikal Tiyatro'nun neden popüler olan müzikleri kullandığı noktasında geçerli bir açıklama olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Teatral bir tür olarak günümüz tiyatrosunda kendisine büyük bir endüstri oluşturarak yer edinmiş olan Müzikal Tiyatro, diğer dramatik türlerden farklı bir yapılanma içerisinde müzik ile tiyatroyu bir araya getirmektedir. Müzik ile tiyatronun bir araya gelişinde kendine has teknikleri kullanarak dramatik kurgusunu oluşturmakta ve kendisine benzer diğer dramatik türlerden de farklılık göstermektedir.

Müzikal Tiyatro, kendi şahsına münhasır yapısı ile günümüz tiyatro etkinlikleri içerisinde vazgeçilmez olan bir anlatım aracıdır. Türler arası bir birleşim üzerine kurulmuş olan ve birçok sanatsal türün kendini eşit bir şekilde anlatımına olanak sağlayan Müzikal Tiyatro, kuşkusuz ki sadece popüler kültürün bir etkinliği değil, aynı zamanda da dramatik anlatımın gelebileceği en karmaşık türlerinden birisidir.

Antik Yunan'dan günümüze ulaşan tarihi ile Müzikal Tiyatro, Müzikli Oyun, Opera ve Operetten dramatik yapısındaki müzik-tiyatro ilişkisindeki farklar noktasında ayrılmaktadır. Her bir teatral tür, müzik-tiyatro ilişkisini farklı düzlemlerde kullanmış ve bu doğrultuda kendine has dramatik bir anlatıma ulaşmıştır. Müzikal Tiyatro, temel anlatım aracını müzik olarak belirlemekte ve müzik partilerinin oyunların dışına çıkarılması durumunda da öyküsel anlamda takip edilebilirliği kaybetmektedir. Kendine ait birçok alt tür barındıran Müzikal Tiyatro, günümüzde birçok farklı yapımlarla karşımıza çıkmaktadır.

Müzikal Tiyatro, üzerinde özellikle çalışılması gereken, türsel özellikleri ile diğer dramatik türlerden ayrılan bir anlatım/gösterim olarak tüm ihtişamı ile karşımızda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

BROCKETT, Oscar G (2000). Tiyatro Tarihi (Çev. Sevinç Sokullu, Sibel Dinçel, Tülin Sağlam, Semih Çelenk, Selda B. Öndül, Banu Beliz Güçbilmez.), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

ÇALIŞLAR, Aziz (1992). Tiyatro Kavramları Sözlüğü, İstanbul: Boyut Yayınları.

KENRICK, John (2008). Musical Theatre: A History, New York,London: The Continuum International Publising Inc..

NUTKU, Özdemir (1983). Gösterim Terimleri Sözlüğü, Ankara: Sevinç Basımevi.

NUTKU, Özdemir (1985). Dünya Tiyatrosu Tarihi I, İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

TAYLOR, Millie (2012). Musical Theatre, Realism and Entertainment, Farnham, England: Ashgate Publising Limited.

ŞENER, Sevda (1998). Dünden Bu Güne Tiyatro Düşüncesi, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

SÖZEN, Mustafa (2008). "Anlatı Mesafesi-Anlatı Perspektifi Kavramları, Sinematografik Anlatı Ve Örnek Çözümlemeler", ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, Zonguldak, Sayfa: 123–145

TUNCAY, Murat (1999). "Müzikalin Kısa Tarihi", Mimesis, Sayı:7, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Sayfa: 360-372.

BİLGE, Sitare (2011). "Müzikal Tiyatroda Oyunculuğun Diğer Temel Disiplinlerle Etkileşimi Ve Metodolojik Uygulamaları", Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul.

TURAN, Onur (2009). "1980 Sonrası Müzikal Tiyatroda Yeni Yaklaşımlar Ve Megamüzikaller", Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul.

JAMES, Jeremy. Intro To Musical Theatre, 22 Şubat 2012, http://www.slideshare.net/JeremyJames/musical-theatre-powerpoint?next_slideshow=1 (Erişim tarihi 01 Nisan 2016).

KENRICK, John. The Cyber Encylopedia Of Musical Theatre, Film & Television, http://musicals101.com/index.html (Erişim tarihi 01 Nisan 2016).

TÜRE, Ayşe. Kült Amerikan Müzikalleri, Hürriyet Agora, 19 Ocak 2011,

http://Webarsiv.Hurriyet.Com.Tr/2001/01/19/285263.Asp (Erişim tarihi 15 Ekim 2015).